

KOMUNIKAZZJONI TAL-KUMMISSJONI

Qafas Temporanju għall-valutazzjoni ta' kwistjonijiet dwar l-antitrust relatati mal-kooperazzjoni kummerċjali b'reazzjoni għal sitwazzjonijiet ta' urġenza li jirriżultaw mit-tifqigha attwali tal-COVID-19

(2020/C 116 I/02)

1. It-tifqigha tal-COVID-19, l-impatt tagħha fuq l-ekonomija, u l-implikazzjonijiet possibbli tal-antitrust

- (1) It-tifqigha tal-COVID-19 hija emerġenza serja għas-saħha pubblika għaċ-ċittadini u s-soċjetajiet. Huwa wkoll xokk kbir u mingħajr precedent għall-ekonomiji globali u tal-Unjoni.
- (2) Dan ix-xokk jaffettwa l-ekonomija kollha permezz ta' kanali differenti u b'modi differenti. Hemm xokk tal-provvista generali li jirriżulta mit-tarbit tal-ktajjen tal-provvista, flimkien ma' xokk asimmetriku tad-domanda kkawżat jew minn tnaqqis f'salt tad-domanda tal-konsumaturi għal ċerti prodotti u servizzi jew minn żieda qawwija fid-domanda għal prodotti u servizzi oħra, b'mod partikolari dawk relatati mal-kura tas-saħha (inkluż pereżempju kumpaniji farmaċewtiċi, produttori ta' tagħmir mediku, u d-distributuri tagħhom). F'dan l-istadju hemm ukoll incertezza dwar kemm se jdum ix-xokk kif ukoll dwar l-intensità tiegħu, li prinċipalment tistrieħ fuq fatturi li mhumiex kollha fil-kontroll tal-imprizi, iżda pjuttost fuq deċiżjonijiet tal-awtoritajiet pubbliċi, misjuqa fost l-oħrajn minn kunsiderazzjonijiet tas-saħha pubblika.
- (3) Għalhekk, l-imprizi qed jiffaċċjaw sfidi eċċezzjonali minhabba l-kriżi tal-COVID-19 u jista' jkollhom rwol kruċjali biex jingħelbu l-effetti tal-kriżi. Iċ-ċirkostanzi eċċezzjonali ta' dan iż-żmien u l-isfidi relatati jistgħu jikkawżaw il-htieġa għall-imprizi li jikkooperaw flimkien sabiex jegħlbu jew tal-inqas itaffu l-effetti tal-kriżi għall-benefiċċju aħhari taċ-ċittadini. Fid-dawl tan-natura multidimensjonali u asimmetrika tal-kriżi, l-imprizi jistgħu jiffaċċjaw sfidi differenti u għalhekk jista' jkun li jkollhom bżonn jirrikorru għal forum differenti ta' kooperazzjoni.
- (4) Din il-Komunikazzjoni tkopri forum possibbli ta' kooperazzjoni bejn l-imprizi sabiex tiġi żgurata l-provvista u d-distribuzzjoni adegwata ta' nuqqas ta' prodotti u servizzi essenzjali matul it-tifqigha tal-COVID-19 u b'hekk jiġu indirizzati n-nuqqasijiet ta' tali prodotti u servizzi essenzjali li jirriżultaw l-ewwel u qabel kollox mit-tkabbir rapidu u esponenzjali tad-domanda ⁽¹⁾. B'mod partikolari, dan jinkludi mediċini u tagħmir mediku ⁽²⁾ li jintuza biex jiġu ttestjati u trattati l-pazjenti tal-COVID-19 jew li xorta huma meħtieġa biex tittaffa u possibilmment tingheleb it-tifqigha. Tali kooperazzjoni tista' ssehh fost l-imprizi attivi fis-settur rilevanti biex jingheleb dan in-nuqqas, kif ukoll bejn imprizi attivi f'setturi oħra (eż. ċerti imprizi li jikkonvertu parti mil-linji ta' produzzjoni tagħhom biex jibdeu jipproduċu prodotti li hemm nuqqas tagħhom). Skont l-evoluzzjoni tal-kriżi, il-Kummissjoni tista' temenda jew tissupplimenta din il-Komunikazzjoni sabiex tkopri forum oħra ta' kooperazzjoni.
- (5) L-għan ta' din il-Komunikazzjoni hu li tispjega:
 - a. il-kriterji ewlenin li l-Kummissjoni se ssegwi fil-valutazzjoni ta' dawn il-proġetti ta' kooperazzjoni possibbli mmirati biex jindirizzaw in-nuqqas ta' prodotti u servizzi essenzjali matul it-tifqigha tal-COVID-19, u biex tistabbilixxi l-prijoritajiet ta' infurzar tagħha matul din il-kriżi; kif ukoll
 - b. proċess temporanju li l-Kummissjoni stabbiliet b'mod eċċezzjonali li tippovdi, fejn xieraq, konfort bil-miktub ad hoc lill-imprizi fir-rigward ta' proġetti ta' kooperazzjoni speċifiċi u ddefiniti sew f'dan il-kuntest.

⁽¹⁾ Fatturi oħra li qed jaggravaw in-nuqqasijiet jinkludu kumulazzjoni ta' riżerva massiva bħala prekawżjoni matul il-katina kollha ta' distribuzzjoni, il-lockdown fil-fabbriki minhabba kwarantana jew mizuri ta' konfinament, kwistjonijiet loġistiċi kkawżati mill-gheluq tal-fruntieri, projbizzjonijiet tal-esportazzjoni, lockdowns f'pajjiżi terzi li jfornu lill-UE.

⁽²⁾ Sakemm ma jkunx speċifikat mod ieħor, ir-referenzi għall-mediċini f'din il-Komunikazzjoni jkopru wkoll it-tagħmir mediku.

2. Il-kriterji ewlenin għall-valutazzjoni tal-antitrust tal-proġetti ta' kooperazzjoni kummerċjali mmirati biex jindirizzaw in-nuqqas ta' prodotti u servizzi essenzjali matul it-tifqigha tal-COVID-19

- (6) Mid-dhul fis-seħh tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2003 ⁽³⁾, l-imprizi ma għadhomx jistgħu jinnotifikaw il-ftehimiet tagħhom lill-Kummissjoni sabiex jirċievu eżenzjoni individwali mill-Artikolu 101 tat-TFUE, iżda huma stess ikunu responsabbli li jivvalutaw il-legalità tal-ftehimiet u l-prattiki tagħhom. Din is-sistema ta' awtovalutazzjoni inkwadrata mill-gwida estensiva ⁽⁴⁾ pprovduta mill-Kummissjoni issa hija kkonsolidata.
- (7) Il-Kummissjoni tifhem li l-kooperazzjoni bejn l-imprizi tista' tgħin fl-indirizzar b'mod aktar effiċjenti tan-nuqqas ta' prodotti u servizzi essenzjali matul it-tifqigha COVID-19 u, f'dan il-kuntest, l-imprizi jaf ikollhom bżonn gwida speċifika dwar l-inizjattivi ta' kooperazzjoni tagħhom sabiex jiffaċilitaw l-awtovalutazzjoni tagħhom. Jista' jkun xieraq li l-imprizi jiġu pprovduti b'segwitu jew konfort ad hoc dwar il-legalità ta' inizjattivi speċifiċi ta' kooperazzjoni. Il-Kummissjoni hija għalhekk lesta li tipprovduti tali gwida u konfort lill-imprizi jew lill-assoċjazzjonijiet ta' imprizi sabiex tiffaċilita inizjattivi li jehtieġ li jiġu implimentati malajr sabiex tiġi indirizzata b'mod effettiv it-tifqigha COVID-19, b'mod partikolari fejn jista' jkun għad hemm incertezza dwar jekk tali inizjattivi humiex kompatibbli mal-ligi tal-kompetizzjoni tal-UE ⁽⁵⁾. Għal dan il-ghan, id-Direttorat Ġenerali tal-Kummissjoni għall-Kompetizzjoni diġà stabbilixxa paġna elettronika ddedikata (<https://ec.europa.eu/competition/antitrust/coronavirus.html>) u kaxxa postali elettronika ddedikata (COMP-COVID-ANTITRUST@ec.europa.eu) li tista' tintuża biex tinkiseb gwida informali dwar inizjattivi speċifiċi.
- (8) Hafna Stati Membri tal-UE indikaw li diġà qed jesperjenzaw nuqqas ta' mediċini użati biex jiġu trattati pazienti bil-COVID-19 jew qed jistennaw li fi żmien qasir se jesperjenzaw nuqqas bħal dan ⁽⁶⁾. Matul l-aħħar ġimgħat, il-Kummissjoni, irċeviet diversi talbiet mingħand imprizi u assoċjazzjonijiet kummerċjali li jitolbu gwida dwar il-kooperazzjoni prevista tagħhom, b'mod partikolari fis-settur tas-saħħa u fid-dawl tar-riskju ta' nuqqas ta' mediċini kritiċi li jintużaw fl-isptarijiet biex jiġu trattati pazienti bil-COVID-19.
- (9) Dawn it-talbiet jipprovdu eżempju utli tat-tipi ta' kooperazzjoni li jistgħu jkun meħtieġa biex jiġu indirizzati sitwazzjonijiet ta' emerġenza relatati mat-tifqigha attwali tal-COVID-19 u l-valutazzjoni tagħhom skont l-Artikolu 101 tat-TFUE, fuq il-linji deskritti hawn taht.
- (10) Miżuri differenti jistgħu jikkontribwixxu biex jitnaqqas id-distakk bejn id-domanda u l-provvista. Tista' tirrikjedi zieda sinifikanti u rapida hafna fil-produzzjoni ta' prodotti li huma meħtieġa iżda li huma skarsi. Dan jista' jwassal għal tnaqqis fil-produzzjoni ta' prodotti oħra. Tista' tirrikjedi wkoll ir-riallokazzjoni tar-riżervit, li tkun tirrikjedi li l-imprizi jaqblu li jiskambjaw/jikkomunikaw informazzjoni dwar il-bejgħ u r-riżervi. Biex tiżied il-produzzjoni, l-imprizi jaf ikollhom jaqilbu l-linji ta' produzzjoni tagħhom għal xi mediċini mhux essenzjali/mhux skarsi (jew

⁽³⁾ Ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2003 tas-16 ta' Diċembru 2002 fuq l-implimentazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni stabbiliti fl-Artikoli 81 u 82 tat-Trattat, ĠU L 1, 4.1.2003, p. 1.

⁽⁴⁾ Il-Kummissjoni harġet diversi settijiet ta' linji gwida li jistgħu jgħinu lill-imprizi jivvalutaw il-kompatibbiltà tal-arrangamenti kummerċjali tagħhom mal-ligi tal-kompetizzjoni tal-UE (ara b'mod partikolari l-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni — Avviż — Linji Gwida dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 81(3) tat-Trattat (ĠU C 101, 27.4.2004, p. 97.) ("Linji Gwida dwar l-Artikolu 101(3)"), il-Komunikazzjoni mill-Kummissjoni — Linji Gwida dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal ftehimiet ta' kooperazzjoni orizzontali (ĠU C 11, 14.1.2011, p. 1.) ("Linji Gwida Orizzontali") u l-Avviż tal-Kummissjoni — Linji Gwida dwar Restrizzjonijiet Vertikali (ĠU C 130, 19.5.2010, p. 1.) ("Linji Gwida Vertikali"). Ara wkoll ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 1217/2010 tal-14 ta' Diċembru 2010 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal ċerti kategoriji ta' ftehimiet ta' riċerka u żvilupp (ĠU L 335, 18.12.2010, p. 36.), ("Regolament ta' eżenzjoni ta' kategorija R&Ż"), ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 1218/2010 tal-14 ta' Diċembru 2010 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal ċerti kategoriji ta' ftehimiet ta' speċjalizzazzjoni, (ĠU L 335, 18.12.2010, p. 43.) ("Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija ta' Speċjalizzazzjoni"), ir-Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 316/2014 tal-21 ta' Marzu 2014 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal kategoriji ta' ftehimiet dwar trasferiment tat-teknoloġija (ĠU L 93, 28.3.2014, p. 17.) ("Regolament dwar Eżenzjoni ta' Kategorija tat-Trasferiment tat-Teknoloġija"), Regolament tal-Kummissjoni (UE) Nru 330/2010 tal-20 ta' April 2010 dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101(3) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għal kategoriji ta' ftehimiet vertikali u Prattiki Miftiehma (ĠU L 102, 23.4.2010, p. 1.) ("Regolament ta' Eżenzjoni ta' Kategorija Vertikali").

⁽⁵⁾ Ara wkoll id-dikjarazzjoni kongunta dwar l-applikazzjoni tar-regoli tal-antitrust matul il-kriżi tal-COVID-19, mahruġa b'mod kongunt mill-Kummissjoni Ewropea, l-Awtorità ta' Sorveljanza tal-EFTA u l-Awtoritajiet Nazzjonali tal-Kompetizzjoni li flimkien jiffurmaw in-Netwerk Ewropew għall-Kompetizzjoni (https://ec.europa.eu/competition/ecn/202003_joint-statement_ecn_corona-crisis.pdf).

⁽⁶⁾ Ara wkoll il-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar il-provvista ottimali u razzjonali ta' mediċini biex jiġu evitati nuqqasijiet matul it-tifqigha tal-COVID-19 adottati fit-8 ta' April 2020.

prodotti oħra) għal mediċini (jew prodotti oħra) li jkun hemm bżonn biex tiġi indirizzata t-tifqigha. Barra minn hekk, il-produzzjoni tista' tiżdied aktar u b'mod aktar effiċjenti jekk f'ċertu sit tkun giet prodotta mediċina wahda biss (għall-kuntrarju ta' bdil ta' produzzjoni bejn prodotti differenti, li jirrikjedi tindif tal-makkinarju li jiehu ħafna ħin, eċċ.), li tibbilanċja l-ekonomiji ta' skala mal-hteġa li ma jkunx hemm dipendenza żejda fuq xi sit ta' produzzjoni partikolari.

- (11) Dan juri li r-reazzjoni għal sitwazzjonijiet ta' emerġenza relatati mat-tifqigha tal-COVID-19 tista' tirrikjedi livelli differenti ta' kooperazzjoni, bi skala li tvarja ta' problemi potenzjali dwar l-antitrust.
- (12) Abbażi tal-esperjenza reċenti, il-Kummissjoni tifhem li l-kooperazzjoni fis-settur tas-saħħa tista' pereżempju tkun limitata li tafda lill-assoċjazzjoni kummerċjali (jew konsulent indipendenti, jew fornitur indipendenti tas-servizz, jew korp pubbliku), pereżempju biex:
- Tikkoordina t-trasport kongunt għall-materjali ta' input;
 - Tikkontribwixxi għall-identifikazzjoni ta' dawk il-mediċini essenzjali li għalihom, fid-dawl tal-produzzjoni mbassra, hemm riskji ta' nuqqas;
 - Taggrega l-produzzjoni u l-kapaċità tal-informazzjoni, mingħajr l-iskambju ta' informazzjoni ta' kumpaniji individwali;
 - Taħdem fuq mudell biex tbassar id-domanda fuq livell ta' Stat Membru, u tidentifika lakuni fil-provvista;
 - Tikkondividi informazzjoni aggregata tal-lakuni fil-provvista, u titlob lill-impriżi partecipanti, fuq bazi individwali u mingħajr ma jaqsmu dik l-informazzjoni mal-kompetituri, jindikaw jekk jistgħux jimlew il-lakuni tal-provvista biex jissodisfaw id-domanda (jew permezz ta' riżervi eżistenti jew permezz ta' zieda fil-produzzjoni).
- (13) Attivitàjiet bħal dawn ma jqajmux problemi dwar l-antitrust, dment li jkunu soġġetti għal salvagwardji suffiċjenti (bħall-ebda fluss ta' informazzjoni dwar kumpanija individwali b'lura ta' għand il-kompetituri), kif indikat fil-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 tat-TFUE għal ftehimiet ta' kooperazzjoni orizzontali ⁽⁷⁾.
- (14) Il-kooperazzjoni fis-settur tas-saħħa tista' saħansitra teħtieġ li tmur lil hinn biex jinghelbu n-nuqqasijiet kritiċi fil-provvista. Pereżempju, jista' jkun meħtieġ li tiġi estiża l-koordinazzjoni tar-riorganizzazzjoni tal-produzzjoni bil-għan li tiżdied u tiġi ottimizzata l-produzzjoni sabiex mhux id-ditti kollha jiffukaw fuq mediċina wahda jew f'tit mediċini, u mediċini oħra jibqgħu jesperjenzaw nuqqas ta' produzzjoni, fejn din ir-riorganizzazzjoni tkun tippermetti lill-produtturi jissodisfaw id-domanda għal mediċini li huma meħtieġa b'mod urġenti madwar l-Istati Membri.
- (15) Miżuri biex tiġi adattata l-produzzjoni, ġestjoni tal-istokk u potenzjalment ta' distribuzzjoni fl-industrija jistgħu jeħtieġu skambji ta' informazzjoni kummerċjalment sensitivi u ċerta koordinazzjoni ta' liema sit qed jipproduċi liema mediċini, b'tali mod li mhux l-impriżi kollha jiffukaw fuq mediċina wahda jew fuq f'tit mill-mediċini, filwaqt li oħrajn jibqgħu jesperjenzaw nuqqas ta' produzzjoni. Dawn l-iskambji u l-koordinazzjoni bejn l-impriżi huma f'ċirkostanzi normali problematiċi skont ir-regoli tal-kompetizzjoni tal-UE. Madankollu, fiċ-ċirkostanzi eċċezzjonali attwali, tali miżuri ma jkunux problematiċi skont il-liġi tal-kompetizzjoni tal-UE jew – fid-dawl tas-sitwazzjoni ta' emerġenza u n-natura temporanja – ma jwasslux għal prijorità ta' infurzar għall-Kummissjoni, sal-punt li tali miżuri jkunu: (i) imfassla u oġġettivament neċessarji biex fil-fatt iżidu l-produzzjoni bl-aktar mod effiċjenti biex jindirizzaw jew jevitaw nuqqas ta' provvista ta' prodotti jew servizzi essenzjali, bħal dawk li jintużaw biex jiġu ttrattati pazjenti bil-COVID-19; (ii) temporanji fin-natura tagħhom (jiġifieri għandhom jiġu applikati biss sakemm ikun hemm riskju ta' nuqqas jew fi kwalunkwe każ matul it-tifqigha COVID-19); u (iii) li ma jeċċedux dak li huwa strettament meħtieġ biex jintlaħaq l-għan li jiġi indirizzat jew evitat in-nuqqas ta' provvista. L-impriżi għandhom jiddokumentaw l-iskambji kollha, u l-ftehimiet bejniethom u jagħmluhom disponibbli lill-Kummissjoni fuq talba. Il-fatt li kooperazzjoni hija mheġġa u/jew ikkoordinata minn awtorità pubblika (jew imwettqa fi hdan qafas stabbilit minn din tal-aħħar) huwa wkoll fattur rilevanti li għandu jitqies biex jiġi konkluż li tali kooperazzjoni ma tkunx problematika skont il-liġi tal-kompetizzjoni tal-UE jew ma tkunx prijorità ta' infurzar għall-Kummissjoni.

⁽⁷⁾ Komunikazzjoni tal-Kummissjoni — Linji Gwida dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea għall-ftehimiet orizzontali dwar il-kooperazzjoni (GU C 11, 14.1.2011, p. 1–72).

- (16) Fil-kuntest ta' talba imperattiva mill-awtoritajiet pubbliċi għall-imprizi li jikkooperaw b'mod temporanju b' reazzjoni għal sitwazzjonijiet ta' urġenza relatati mat-tifqigha attwali tal-COVID-19 (eż. biex jorganizzaw il-produzzjoni u t-twassil biex tintlaħaq hteġa urġenti biex jinżamm il-funzjonament tal-kura tas-saħħa għal pazjenti bil-COVID-19), tali kooperazzjoni hija permessa.

3. Proċedura eċċezzjonali li ttiprovdi gwida ad hoc dwar proġetti ta' kooperazzjoni speċifiċi mmirati biex jindirizzaw in-nuqqas ta' prodotti u servizzi essenzjali matul it-tifqigha tal-COVID-19

- (17) Il-Kummissjoni, permezz tad-Direttorat Ġenerali għall-Kompetizzjoni tagħha, se tkompli ttiprovdi gwida lill-imprizi u lill-assocjazzjonijiet kummerċjali fir-rigward ta' inizjattivi speċifiċi ta' kooperazzjoni b'dimensjoni tal-UE, li jehtieġ li jiġu implimentati malajr sabiex tiġi indirizzata b'mod effettiv it-tifqigha tal-COVID-19, speċjalment fejn għad hemm incertezza dwar jekk tali inizjattivi humiex kompatibbli mal-liġi tal-kompetizzjoni tal-UE.
- (18) Bil-ħsieb li jiżdied il-grad ta' ċertezza legali fir-rigward tal-gwida rigward l-antitrust fi żmien li jkun kompatibbli mal-urġenza ta' ċerti sitwazzjonijiet relatati mat-tifqigha attwali tal-COVID-19, il-Kummissjoni, permezz tad-Direttorat Ġenerali tagħha għall-Kompetizzjoni, tkun lesta biex eċċezzjonalment u fid-diskrezzjoni tagħha stess ttiprovdi tali gwida permezz ta' ittra ad hoc "ta' konfort".

4. Konklużjoni

- (19) Il-Kummissjoni hija konxja tal-isfidi eċċezzjonali li l-imprizi qed jiffaċċjaw minhabba t-tifqigha COVID-19 u r-rwol kruċjali tagħhom biex jinghelbu l-effetti ta' kriżi bħal din. Il-Kummissjoni tinkoraġġixxi kooperazzjoni prokompetittiva mmirata biex tindirizza dawn l-isfidi, b'mod partikolari b'reazzjoni għal sitwazzjonijiet urġenti relatati mat-tifqigha attwali tal-COVID-19, u hija impenjata li ttiprovdi gwida dwar l-antitrust u appoġġ biex tiġi ffaċilitata l-implimentazzjoni xierqa u rapida ta' kooperazzjoni li hija mehtieġa biex tingheleb il-kriżi għall-benefiċċju aħhari taċ-ċittadini.
- (20) Fl-istess hin, il-Kummissjoni tenfasizza li f'dawn iċ-ċirkostanzi eċċezzjonali, huwa aktar importanti minn qatt qabel li l-imprizi u l-konsumaturi jirċievu protezzjoni skont il-liġi tal-kompetizzjoni. Għalhekk se tkompli timmonitorja mill-qrib u b'mod attiv l-iżviluppi tas-suq rilevanti biex jiġu individwati każijiet ta' imprizi li jappropjattaw ruħhom mis-sitwazzjoni attwali biex jiksru l-liġi tal-antitrust tal-UE, jew billi jipparteċipaw fi ftehimiet antikompetittivi jew inkella jabbużaw mill-pożizzjoni dominanti tagħhom. B'mod partikolari, il-Kummissjoni mhijiex se tittollera mġiba mill-imprizi li jfittxu b'mod opportunistiku li jisfruttaw il-kriżi bħala kopertura ta' kollużjoni jew abbużi antikompetittivi mill-pożizzjoni dominanti tagħhom (inklużi pożizzjonijiet dominanti mogħtija miċ-ċirkostanzi partikolari ta' din il-kriżi) billi, pereżempju, jisfruttaw il-konsumaturi (eż. billi jitolbu prezzijiet li jaqbzu l-livelli kompetittivi normali) jew li jillimitaw il-produzzjoni għad-dannu finali tal-konsumaturi (eż. billi jostakolaw tentattivi biex il-produzzjoni tiżdied biex jiġi ffaċċjat in-nuqqas ta' provvista). Għalhekk, il-Kummissjoni thegġeg lill-imprizi u liċ-ċittadini biex ikomplu jirrappurtaw kwalunkwe kartell u ksur ieħor tal-antitrust, inklużi abbużi ta' pożizzjonijiet dominanti, li jistghu jiġu għall-attenzjoni tagħhom permezz tal-ghodod tas-soltu għad-dispożizzjoni tagħhom ⁽⁸⁾.
- (21) Il-Kummissjoni se tapplika din il-Komunikazzjoni mit-8 ta' April, filwaqt li tikkunsidra l-impatt ekonomiku tat-tifqigha tal-COVID-19, li tirrikjedi azzjoni immedjata. Il-Kummissjoni tista' tirrevedi l-Komunikazzjoni fuq il-bażi tal-evoluzzjoni tat-tifqigha COVID-19. Il-Komunikazzjoni għandha tibqa' applikabbli sakemm il-Kummissjoni tirtiraha (ladarba hija tqis li ċ-ċirkostanzi eċċezzjonali sottostanti ma jkunux għadhom preżenti).

⁽⁸⁾ Minbarra l-kanali tas-soltu biex jikkuntattjaw lill-Kummissjoni Ewropea jew iressqu lment dwar l-antitrust (https://ec.europa.eu/competition/contacts/electronic_documents_en.html), l-individwi jistghu jghinu b'mod anonimu fil-ġlieda kontra l-kartelli u prattiki antikompetittivi oħra permezz tal-ghodda tal-Kummissjoni tal-informaturi (<https://ec.europa.eu/competition/cartels/whistle-blower/index.html>). Il-programm ta' klemenza tal-Kummissjoni, li jippermetti lin-negozji jirrappurtaw l-involvement tagħhom f'kartell bi skambju għal tnaqqis tal-multa imposta fuqhom, jibqa' wkoll applikabbli b'mod shih matul dawn iż-żminijiet eċċezzjonali (<https://ec.europa.eu/competition/cartels/leniency/leniency.html>).